

شهر زیبای افلاطون

و

شهریاری آرمانی در ایران باستان

فتح الله مجتبائی

به کوشش محمدرضا عدلی

www.ketab.ir

سرشناسه: مجتبائی، فتح‌الله، ۱۳۰۶ -
عنوان و نام پدیدآور: شهر زیبای افلاطون و شهر یاری آرمانی در ایران باستان / فتح‌الله مجتبائی؛ به کوشش محمدرضا عدلی
مشخصات نشر: تهران: هرمس، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۲۷۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۶-۱۹۸-۳
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
چاپ قبلی: انجمن فرهنگ ایران باستان، ۱۳۵۲
موضوع: ایران -- شاهان و فرمانروایان -- تاریخ -- پیش از اسلام -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع: زبان پهلوی -- متن‌ها
موضوع: مقاله‌های فارسی -- قرن ۱۴
موضوع: ایران -- تاریخ -- پیش از اسلام -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
شناسه افزوده: عدلی، محمدرضا، ۱۳۵۷ - ، گردآورنده.
رده‌بندی کنگره: DSR ۸۱
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵ / ۰۰۹۲۲
شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۵۸۸۹۰

www.ketab.ir

شهر زیبای افلاطون و شهریاری آرمانی در ایران باستان

فتح الله مجتباتی
به کوشش: محمدرضا عدلی

طراح جلد: حبیب ایلون

چاپ دوم: ۱۴۰۲
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
چاپ: رسام

همه حقوق محفوظ است.

تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از میدان ونک، شماره ۲۴۹۳
تلفن: ۸۸۷۹۵۶۷۴

فهرست

۱	مقدمه
۵	۱. پیشگفتار در گونه‌های مزداپرستی
۱۳	۲. زرتشت و شاهان هخامنشی
۵۳	۳. افلاطون و آئین شهریاری ایران
۹۱	۴. خورنه، نور، آتش و طبقات سه‌گانه
۱۱۹	۵. حکمت و حکومت
۱۴۹	۶. دوگونه شاهی
۱۶۱	۷. شاه - بُختار
	پیوستها
۱۹۱	پیوست ۱
۲۲۳	پیوست ۲
۲۳۹	بی‌نوشتها
۲۴۷	منابع
۲۵۵	نمایه اسامی خاص (اشخاص، مکانها، کتابها و عنوانها)
۲۶۷	نمایه اصطلاحات

مقدمه

آنچه در این کتاب آمده است در اصل برگرفته از یادداشتهایی است که در دوران دانشجویی در هاروارد برای مقالات درسی و سمینارهایی که در بخش مطالعات بین‌النهرین، بخش هندشناسی و بخش ایرانشناسی تشکیل می‌شد، تهیه کرده بودم و در همان سالها برخی از آنها در تهران به صورت مقالاتی در مجله سخن و سخنرانیهایی در انجمن فرهنگ ایران باستان به زبان پارسی منتشر شده بود. چندی بعد انجمن فرهنگ ایران باستان از من خواست که مجموع مطالبی را که به طور پراکنده انتشار یافته با ترتیب و تنظیم نو افزودن مطالب توضیحی و تکمیلی به صورت کتاب یا رساله‌ای درآورم. من خود بیشتر در این خیال بودم، ولی چون بسیاری از یادداشتهای و منابع مربوط به موضوعات مورد گفتگو را در آمریکا نزد یکی از دوستان همدرس به امانت سپرده بودم، ناگزیر در سفری کوتاه به کمبریج بازگشتم و پاره‌ای از نوشته‌ها و عکسبرداریهای پیشین را از او گرفتم. مدت دو ماه در تابستان ۱۳۵۰ در گوشه‌ای که از سالهای پیش در کتابخانه وایدنر هاروارد در اختیارم بود به این کار پرداختم و مطالب گردآوری شده را به صورتی که ملاحظه می‌شود درآوردم. در بازگشت به ایران نوشته‌ها را به انجمن فرهنگ ایران باستان سپردم و به هزینه انجمن در تابستان سال ۱۳۵۲ به چاپ رسید.

در طول چهل و چند سال گذشته نسخه‌های چاپ اول، و سپس نسخه‌های عکسبرداری شده از آن مورد مطالعه و مراجعه‌ی اهل تحقیق و دانشجویان بوده، و همواره از من می‌خواستند که به تجدید چاپ آن اقدام کنم، لیکن اشتغالات دیگر و ناتوانیهای جسمی من را از این کار بازمی‌داشت.

اکنون دوست فاضل و ارجمند و فرزند گرامی، جناب دکتر محمدرضا عدلی، که به مطالب این کتاب توجه خاص داشته و با موضوعات مطرح شده در آن آشناست، زحمت این مهم را بر عهده گرفت و در درج برخی نکات و اشارات جدید و اصلاح حروف‌نگاری واژه‌ها و متون اوستایی و پارسی باستان و سنسکریت مریاری کرد. خصوصاً سعی و دقت ایشان در تنظیم نمایه‌ها و فهرست مراجع (که در چاپ اول ناقص و ناتمام باقی مانده بود) شایسته‌ی سپاس ویژه است.

آنچه در این چاپ بر مندرجات کتاب افزوده شده است، علاوه بر برخی نکات و اشارات تکمیلی، درج دو مقاله به صورت پیوست است: یکی نوشته‌ی دوست درگذشته‌ام، شادروان دکتر حمید عنایت، زیر عنوان «ایرانیان و بربرها» در کتاب امروز (زمستان ۱۳۵۳، صص ۲۹-۳۲)، که در آن به نقد و معرفی این کتاب پرداخت، و دیگری مقاله‌ای از نگارنده‌ی این سطور، زیر عنوان «نگاهی گذرا به روابط فرهنگی ایران و یونان در دوران هخامنشیان»، در مجله‌ی ایرانشهر امروز (ش ۳، شهریور ۱۳۹۵). این هر دو مقاله از لحاظ آشنایی با زمینه‌ی تاریخی موضوع و حدود و اغراض آن شاید برای دانشجویان سودمند و تأمل‌برانگیز باشد.

در اینجا بر خود واجب می‌دانم که از کارگزاران انتشارات هرمس، خصوصاً جناب آقای مهندس مهدی فیروزان، که طبع و نشر این اثر را

در شمار انتشارات ارزشمند هرمس قرار دادند و نیز از آقایان سعید دمیرچی و علی اکبر شیروانی که در ترتیب و صفحه‌آرایی کتاب دقت و توجه خاص مبذول داشتند، سپاسگزاری کنم.

فتح‌الله مجتبائی

دی‌ماه ۱۳۹۸

www.ketab.ir